

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar – Jarocka

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 stycznia 2019 r. w B.

sprawy z odwołania A. B. (1)

przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w B.

o wojskową rentę inwalidzką

na skutek apelacji wnioskodawcy A. B. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 lipca 2018 r. sygn. akt V U 368/17

I. oddala apelację;

II. odstępuje od obciążania A. B. (1) kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za II instancję;

III. przyznaje radcy prawnemu M. N. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o stawkę podatku VAT tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję i nakazuje wypłacić tę kwotę ze Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Białymstoku.

Sygn. akt III AUa 776/18

UZASADNIENIE

Wojskowe Biuro Emerytalne w B. decyzją z dnia 3 kwietnia 2017 r., działając na podstawie art. 19 i art. 39 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin odmówiło A. B. (1) prawa do wojskowej renty inwalidzkiej.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł A. B. (1). Zaskarżonej decyzji zarzucił błąd organu emerytalnego polegający na nieprawidłowej interpretacji przepisu art. 19 i art. 39 ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Wniósł o uznanie błędu organu emerytalnego polegającego na nieprawidłowej interpretacji przepisu art. 19 i art. 39 i 45 ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, o ponowne ustalenie prawa do renty inwalidzkiej i orzeczenie o pogorszeniu się stanu zdrowia oraz o wznowienie wypłaty świadczeń rentowych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Decyzją z dnia 21 grudnia 2017 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w B. odmówiło A. B. (1) prawa do wojskowej renty inwalidzkiej.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył A. B. (2) wnosząc o łączne rozpoznanie tej sprawy ze sprawą o sygn. V U 368/17 ze względu na tożsamość roszczenia oraz o zmianę orzeczenia i przyznanie mu renty inwalidzkiej.

W odpowiedzi na odwołanie organ emerytalny wniósł o jego oddalenie oraz łączne rozpoznanie sprawy ze sprawą o sygn. V U 368/17.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 31 lipca 2018 r. odwołania oddalił (pkt I) oraz nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Białymstoku) na rzecz pełnomocnika ustanowionego z urzędu M. N. kwotę 90 (złotych) powiększoną o stawkę podatku VAT) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconego zastępstwa prawnego (pkt II).

Sąd ten ustalił, że A. B. (1) służbę wojskową rozpoczął 15.09.1975 r. jako podchorąży w Wyższej Oficerskiej Szkole Wojsk Łączności w Z. z kategorią zdrowia A. Pełnił ją do 05.10.1988 r. Decyzją z 7.08.1989 r. A. B. (1) został zaliczony do III grupy inwalidów przez właściwą wojskową komisję lekarską, która ustaliła, że inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową. Termin badania kontrolnego wyznaczono na wrzesień 1993 r. Pomimo dwukrotnego wezwania na badanie kontrolne odwołujący nie stawił na badanie. Decyzją z 16.12.1993 r. odwołujący utracił prawo do zaopatrzenia z tytułu inwalidztwa. Wypłata renty inwalidzkiej oraz dodatków do renty została wstrzymana z dniem 31 grudnia 1993 r. W dniu 31.10.2016 r. złożył wniosek o skierowanie do wojskowej komisji lekarskiej celem ustalenia inwalidztwa i przyznanie wojskowej renty inwalidzkiej. Orzeczeniem Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej w E. NR (...) odwołujący został zaliczony do trzeciej grupy inwalidztwa z ogólnego stanu zdrowia oraz do trzeciej grupy inwalidztwa w związku ze służbą wojskową od dnia 03.11.2016 r. Zaskarżonymi decyzjami w sprawie Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w B. odmówił A. B. (1) prawa do wojskowej renty inwalidzkiej.

Rozważając powyższe ustalenia faktyczne Sąd I instancji odwołał się do treści art. 19 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, w którym określono warunki niezbędne to przyznania prawa do wojskowej renty inwalidzkiej. Sąd przytoczył również treść art. 20 ust 1, 2 i 4 powyższej ustawy. Stosownie do treści art. 39 ww. ustawy w razie ustania prawa do renty inwalidzkiej z powodu ustania inwalidztwa albo do renty rodzinnej z powodu ustania niezdolności do pracy, prawo do tych rent powstaje ponownie, jeżeli ponowne inwalidztwo lub niezdolność do pracy, z zastrzeżeniem art. 19 pkt 2 i 3 oraz art. 23 ust. 1 pkt 2 i 3, powstało wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w następstwie urazów lub chorób, które poprzednio uzasadniały prawo do renty.

W świetle treści powyższych przepisów kwestią sporną w sprawie była ocena stanu zdrowia A. B. (1). W celu ustalenia w szczególności, czy wnioskodawca jest inwalidą i której grupy w rozumieniu art. 20 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin - kiedy ewentualnie powstało jego inwalidztwo i jak długo będzie trwać oraz czy inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu medycyny specjalistów od schorzeń posiadanych przez odwołującego.

Biegły sądowy z zakresu gastroenterologii rozpoznał u odwołującego gastroscopię nadżerkową, duodenopatię nadżerkową, bliznę powrzodową żołądka, zapalenie przełyku stopnia A wg. LA. Przepuklinę rozworu przełykowego w obserwacji, polipy okrężnicy, stłuszczenie wątroby, torbiel wątroby. Zdaniem tego biegłego rozpoznane schorzenia gastroenterologiczne nie spowodowały u odwołującego inwalidztwa w przyszłości ani aktualnie.

Zastrzeżenia do opinii biegłego wniósł odwołujący, wnosząc również o dowód z opinii biegłego gastroenterologa, bowiem sporządzona przez biegłego opinia w jego ocenie wymaga uzupełnienia. W opinii uzupełniającej biegły z zakresu chorób wewnętrznych – gastroenterolog po ponownej wnikliwej analizie akt sprawy, dostępnych badań przedmiotowych dostarczonych przez wnioskodawcę podtrzymał opinię o braku inwalidztwa w rozumieniu art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnych żołnierzy zawodowych i ich rodzin.

Z opinii biegłego z zakresu dermatologii- alergologii i chorób zawodowych wynikało, że skarżący cierpi na wyprysk przewlekły przedramion w okresie remisji. Na podstawie przeprowadzonego badania wnioskodawcy w dniu 13.10.2017 r., a także wnikliwej analizy załączonej dokumentacji medycznej i procesowej biegły wskazał, że A. B. (1) nie jest inwalidą z powodów dermatologicznych w rozumieniu ustawy art. 20 ust.1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. W ocenie biegłego stosowana farmakoterapia, w tym sterydoterapia przynosi pożądany efekt. Zmiany skórne są dobrze kontrolowane, poddają się leczeniu, w związku z czym nie ma uzasadnionych podstaw do orzeczenia inwalidztwa z powodów dermatologicznych.

Biegły z zakresu psychiatrii M. S. rozpoznał u odwołującego zaburzenia nerwicowe, nadciśnienie tętnicze, zapalenie zatok, uszkodzenie korzeni nerwów rdzeniowych. Na podstawie przeprowadzonego badania wnioskodawcy, a także wnikliwej analizy załączonej dokumentacji medycznej biegły uznał, że schorzenia występujące u wnioskodawcy w postaci nerwicy, aktualnie nie wykazują objawów klinicznych niestabilnych. W ocenie biegłego A. B. (1) nie jest inwalidą z powodów psychicznych w rozumieniu art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Uzasadniając swoje stanowisko biegły wskazał, że stosowana farmakoterapia, leki przeciwdepresyjne przynoszą pożądany efekt, a stan psychiczny jest stabilny i dobrze kontrolowany. W opinii uzupełniającej sporządzonej na skutek zastrzeżeń odwołującego, biegły psychiatra po analizie dokumentacji podtrzymał dotychczasową opinię. W ocenie biegłego stwierdzone schorzenie natury psychicznej nie powstało wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w następstwie urazów lub chorób, które poprzednio uzasadniały prawo do renty. Odwołujący na początku lat 90 wyjechał do Hiszpanii i podjął się prowadzenia firmy budowlanej. Jego stan psychiczny był stabilny, a dostępna dokumentacja medyczna wskazuje, że przez dwie dekady nie był hospitalizowany psychiatrycznie z powodu schorzenia nerwicowego. Biegły po raz kolejny podkreślił, że schorzenie natury psychicznej nie powstało wskutek pogorszenia się stanu zdrowia wskutek urazów lub chorób, które poprzednio uzasadniały prawo do renty. Jest ono następstwem zmian neurogeneracyjnych mózgu, które pojawiają się u badanych w szóstej i siódmej dekadzie życia.

Na skutek ponownych zastrzeżeń odwołującego Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii nowego biegłego z zakresu psychiatrii. Biegły z zakresu psychiatrii J. W. stwierdził, że odwołujący cierpi na nerwicę neurasteniczną, która zgodnie z przepisami nie powoduje inwalidztwa. Biegły podkreślił, że u odwołującego wystąpiły długie przerwy w leczeniu nerwicy zatem leczenie nie było konieczne, co powoduje że nie jest spełniony warunek długotrwałości choroby. Poza tym biegły wskazał, że nerwica jest chorobą o charakterze dynamicznym przebiegu, jest wieloczynnikowa. W ocenie biegłego nie należy wiązać nerwicy jedynie ze służbą wojskową, tym bardziej, że od lat roszczący nie miał do czynienia z wojskiem, a zatem czynnik wojskowy przestał mieć znaczenie.

Z opinii biegłego z zakresu neurologii wynikało, że rozpoznano u odwołującego chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa bez cech uszkodzenia korzeniowego, bez istotnego zaburzenia sprawności narządu ruchu, torbiel pajączynówki tylnego dołu czaszki i początkowe stadium obustronnego zespołu cieśni nadgarstka. Biegły lekarz stwierdził u odwołującego obecny stopień naruszenia sprawności narządu ruchu nie powoduje inwalidztwa z przyczyn neurologicznych. W opinii uzupełniającej biegły neurolog podtrzymał zarówno treść jak i wnioski końcowe sporządzonej uprzednio opinii w sprawie. Biegły wskazał, że u odwołującego stwierdzono miernie nasilone zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa powodujące u niego okresowe dolegliwości bólowe. Stwierdzone zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa są wyrazem naturalnego procesu starzenia się organizmu i nie wynikają z warunków pełnienia przez wnioskodawcę służby wojskowej. Nie są one wynikiem chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby, nie wynikają z wypadku, zranienia lub kontuzji pozostających w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych bądź schorzeń, które uległy pogorszeniu lub ujawniły się w czasie trwania służby wojskowej wskutek szczególnych właściwości lub warunków pełnionej przez odwołującego się służby.

Biegły kardiolog rozpoznał u odwołującego nadciśnienie tętnicze i stwierdził, że nie powoduje ono inwalidztwa i nie powstało w związku ze służbą wojskową. Biegły specjalista z zakresu chorób wewnętrznych kardiolog wskazał, że rozpoznane u odwołującego nadciśnienie tętnicze jest schorzeniem samoistnym, wymagającym odpowiedniej kontroli. Nie stwierdzono nadto u niego żadnych zaburzeń rytmu serca, w związku z tym wymaga jedynie odpowiedniej

farmakoterapii hipotensyjnej ale bez konieczności orzekania inwalidztwa. W opinii uzupełniającej biegły wskazał, że u odwołującego ze schorzeń układu sercowo- naczyniowego stwierdzono jedynie nadciśnienie tętnicze, które jest schorzeniem samoistnym i pojawiło się po zakończeniu służby wojskowej. Nadto biegły podkreślił, że odwołujący jest bez cech niewydolności krążeniowej, nie ma danych na upośledzoną rezerwę wieńcową czy zaburzenia rytmu serca.

Sąd Okręgowy dał wiarę w całości ustaleniom poczynionym przez biegłych tj. co do aktualnego stanu zdrowia skarżącego, albowiem są one logiczne i właściwie uzasadnione, nie zawierają także wewnętrznych sprzeczności. Opinie zostały opracowane po przeprowadzeniu badań odwołującego i wnikliwej analizie dokumentacji lekarskiej oraz zapoznaniu się ze stanowiskiem skarżącego. W tych okolicznościach Sąd I instancji podzielił w całości spostrzeżenia zawarte w opiniach i przyjął za swoje. Wprawdzie odwołujący w treści złożonych środków odwoławczych starał się wykazać, że organ rentowy błędnie zinterpretował treść przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, bowiem w jego ocenie nabył on już uprawnienie do renty inwalidzkiej. Sąd Okręgowy nie podzielił w żadnym zakresie interpretacji przepisów przedstawionych przez odwołującego. Podkreślić należy, że inwalidztwo nie istniało po wrześniu 1993 r., a dopiero od 03.11.2016 r. zatem zgodnie z art. 19 ustawy emerytalnej nie przysługiwało odwołującemu ponowne prawo do renty.

Z tych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania, zaś o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu orzekł na podstawie § 15 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Apelacje od powyższego wyroku o tożsamej treści wnieśli A. B. (1) oraz działający w jego imieniu ustanowiony pełnomocnik z urzędu. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości, zarzucono mu:

1.naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. - mające wpływ na treść skarżonego wyroku, a polegające na oparciu twierdzeń Sądu praktycznie jedynie w oparciu o opinie biegłych lekarzy sądowych, pomimo tego, że opinie te sporządzono niezgodnie z treścią zarządzenia Sądu i z pominięciem art. 20 i art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz przepisów rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 8 stycznia 2010 r. i Załącznika Nr 1 do tego rozporządzenia zawierającego wykaz chorób lub ułomności uwzględniany przy orzekaniu o zdolności do zawodowej służby wojskowej, które to przepisy winny mieć zastosowanie do niniejszej sprawy, a co za tym idzie istotę sprawy rozpoznano w oparciu o przepisy nie mające zastosowania do odwołującego się, co doprowadziło do błędnego przekonania, iż inwalidztwo odwołującego powstało dopiero po 03.11.2016 r., nie zaś po wrześniu 1993 r.;

2.naruszenie przepisów postępowania - art. 207 § 6 k.p.c. - mające wpływ na treść skarżonego wyroku, a polegające na niezasadnym oddaleniu wniosków dowodowych odwołującego się, jego oświadczeń oraz zastrzeżeń do opinii biegłych sądowych, w sytuacji gdy wyjaśnienie istotnych wątpliwości w sprawie, a tym samym prawidłowe rozpoznanie sprawy wymagało przeprowadzenia tych wniosków, a wnioski te nie były wnioskami spóźnionymi (w szczególności wynikały z treści opinii biegłych sądowych i były podyktowane koniecznością kontynuacji ich wywodów i prawidłowego uzasadnienia opinii);

3.sprzeczność istotnych ustaleń Sądu ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, co przejawiało się w nieprzyjęciu przez Sąd (a co wypływało ze zgromadzonego materiału dowodowego, poza opiniami biegłych sporządzonymi na podstawie innego aniżeli wymagał tego charakter sprawy stanu prawnego), iż choroby wymienione w art. 20 ust. 3 pkt. 4 i 5 ustawy są wspólną etiologią wynikającą ze szczególnych właściwości i warunków służby wojskowej i powinny być rozpatrywane jako choroby zawodowe;

4.naruszenie przepisu prawa procesowego - art. 2 § 1 k.p.c. - mający istotny wpływ na treść skarżonego wyroku, a polegający na rozpoznaniu przez Sąd cywilny sprawy w zakresie oceny stanu zdrowia odwołującego, podczas gdy orzeczenia w sprawie zmiany kategorii wojskowej, zgodnie z art. 30a ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r.

o powszechnym obowiązku obrony RP są rozpoznawane przez sądy administracyjne. Sąd bowiem stwierdził, iż „w przypadku A. B. (1) kwestią sporną była ocena jego stanu zdrowia”;

5.naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 328 § 2 k.p.c. - poprzez jego błędne zastosowanie, co przejawiało się w nie zawarciu w uzasadnieniu wyroku przyczyn, dla których Sąd innym dowodom, poza opiniami biegłych odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, bądź też na jakich dowodach Sąd oparł się, poza opiniami biegłych, wydając wyrok (a dowody takie były przeprowadzane);

6.naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 244 § 1 k.p.c. w zw. z art. 247 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie, co przejawiało się w prowadzeniu postępowania w kierunku oceny prawnej decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego przez pominięcie Orzeczenia Wojskowych Komisji Lekarskich i stanowiły dowód w niniejszej sprawie i prowadzenie postępowania dowodowego celem zbadania ich prawdziwości, sytuacji gdy nie były one kwestionowane przez żadną ze stron;

7.naruszenie przepisów prawa materialnego - ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych - poprzez ich niezastosowanie w niniejszej sprawie a w ich miejsce oparciu się na przepisach ustaw o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, oraz o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, które w niniejszej sprawie nie powinny mieć zastosowania;

8.powierzchną i wybiórczą analizę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, co przejawiało się w podjęciu przez Sąd błędnych stwierdzeń w uzasadnieniu wyroku, w szczególności w odniesieniu do dat inwalidztwa, komisji orzekających w sprawie, błędne określenie kwestii spornych w sprawie, co skutkowało błędnym orzeczeniem co do meritum sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę skarżonego wyroku poprzez przyznanie A. B. (1) prawa do wojskowej renty inwalidzkiej od dnia 03.11.2016 r., ewentualnie o uchylenie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego podlegała oddaleniu.

Rozpoznając niniejszą sprawę, Sąd pierwszej instancji nie uchybił przepisom postępowania, bowiem prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy i dokonał prawidłowej oceny dowodów, zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną z art. 233 § 1 k.p.c., a także w sposób właściwy zastosował przepisy prawa materialnego, w szczególności dokonał prawidłowej interpretacji przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu I instancji, iż A. B. (1) nie spełnił warunków do uzyskania prawa do wojskowej renty inwalidzkiej. Wbrew zarzutom apelacji, Sąd I instancji wszechstronnie ocenił całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i nie pominął żadnego elementu materiału dowodowego, w tym orzeczeń Wojskowych Komisji Lekarskich. Dlatego Sąd Apelacyjny podziela ustalenia i rozważania zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne.

Z niekwestionowanych okoliczności faktycznych sprawy wynika, że A. B. (1) służbę wojskową pełnił w okresie od 15.09.1975 r. do 5.10.1998 r. Decyzją z 7.08.1989 r. A. B. (1) został zaliczony do III grupy inwalidów przez właściwą wojskową komisję lekarską, która ustaliła, że inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową. Termin badania kontrolnego wyznaczono na wrzesień 1993 r. Pomimo dwukrotnego wezwania na badanie kontrolne odwołujący nie stawiał na badanie. Decyzją z 16.12.1993 r. Wojskowe Biuro Emerytalne orzekło, że odwołujący utracił prawo do zaopatrzenia z tytułu inwalidztwa. Wypłata renty inwalidzkiej oraz dodatków do renty została wstrzymana z dniem 31 grudnia 1993 r. W dniu 31.10.2016 r. ubezpieczony złożył wniosek o skierowanie do wojskowej komisji lekarskiej celem ustalenia inwalidztwa i przyznanie wojskowej renty inwalidzkiej. Orzeczeniem Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej w E. NR (...) odwołujący został zaliczony do trzeciej grupy inwalidztwa z ogólnego stanu zdrowia oraz do

trzeciej grupy inwalidztwa w związku ze służbą wojskową od dnia 03.11.2016 r. Centralna Komisja Lekarska w W. orzeczeniem z dnia 26.01.2017 r. utrzymała w mocy zaskarżone orzeczenie Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej w E.. Zaskarżonymi decyzjami w sprawie Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w B. odmówił A. B. (1) prawa do wojskowej renty inwalidzkiej.

Zasady przyznawania żołnierzom zwolnionym z zawodowej służby wojskowej renty inwalidzkiej normują przepisy ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 1037 ze zm.). Zgodnie z art. 19 tej ustawy, renta inwalidzka przysługuje żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej, który stał się inwalidą wskutek stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu: w czasie pełnienia służby albo w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby, jeżeli inwalidztwo jest następstwem urazów doznanych w czasie pełnienia służby lub chorób powstałych w tym czasie; w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby wojskowej, jeżeli inwalidztwo jest następstwem wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej. Z kolei w myśl art. 20 ust.1, 2 i 3 powyższej ustawy ustala się trzy grupy inwalidztwa żołnierzy całkowicie niezdolnych do służby: I grupę - obejmującą całkowicie niezdolnych do pracy; II grupę - obejmującą częściowo niezdolnych do pracy; III grupę - obejmującą zdolnych do pracy. W zależności od przyczyny powstania inwalidztwa pozostaje ono w związku lub nie pozostaje w związku ze służbą. Inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą, gdy powstało wskutek:

- 1) zranienia, kontuzji lub innych obrażeń doznanych w czasie wykonywania obowiązków służbowych;
- 2) wypadku pozostającego w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych;
- 3) chorób zakaźnych panujących w miejscu służbowego pobytu żołnierza;
- 4) chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby.

Stosownie do art. 38 ust. 1 powyższej ustawy, prawo do świadczeń ustaje ex lege: 1) gdy przestanie istnieć którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania prawa do świadczeń (pkt 1); 2) jeżeli osoba pobierająca świadczenie uzależnione od inwalidztwa lub niezdolności do pracy, pomimo skierowania na badania lekarskie, nie poddała się tym badaniom bez uzasadnionej przyczyny (pkt 3); 3) w razie śmierci osoby uprawnionej (pkt 4). W myśl art. 39 cytowanej ustawy, w razie ustania prawa do renty inwalidzkiej z powodu ustania inwalidztwa albo do renty rodzinnej z powodu ustania niezdolności do pracy, prawo do tych rent powstaje ponownie, jeżeli ponowne inwalidztwo lub niezdolność do pracy, z zastrzeżeniem art. 19 pkt 2 i 3 oraz art. 23 ust. 1 pkt 2 i 3, powstało wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w następstwie urazów lub chorób, które poprzednio uzasadniały prawo do renty.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy A. B. (1) stał się inwalidą w jednym z okresów wskazanych w art. 19 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, a w szczególności ustalenia, czy ponowne inwalidztwo powstało wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w następstwie urazów lub chorób, które poprzednio uzasadniały prawo do renty.

Podkreślić należy, iż orzeczeniem Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej w E. NR (...) z 17.11.2017 r., A. B. (1) został zaliczony do trzeciej grupy inwalidztwa z ogólnego stanu zdrowia oraz do trzeciej grupy inwalidztwa w związku ze służbą wojskową od dnia 03.11.2016 r. W uzasadnieniu orzeczenia stwierdzono, że choroba, która powoduje aktualnie inwalidztwo trzeciej grupy jest pochodną choroby, która ujawniła się w trakcie służby i była powodem inwalidztwa w latach 1988-1993 r. Mimo tego, iż z pewnością na stan psychiczny odwołującego wpłynęły warunki i zdarzenia w trakcie długoletniego pobytu za granicą, należy uznać, iż mogły one jedynie nałożyć się na wcześniej ujawnione zaburzenia neurasteniczne. Ze względu na brak dostatecznych dowodów na istnienie znacznego nasilenia choroby w latach 1992-2015 uznano, że inwalidztwo nie istniało po wrześniu 1993 r. Zdaniem Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej w E., aktualnie orzeczona trzecia grupa inwalidzka w związku ze służbą wojskową jest spowodowana chorobą wcześniej powodującą inwalidztwo ale jej powstanie datuje się od 3.11.2016 r. Z wyjaśnień odwołującego

wynikało, że w okresie od utraty uprawnień w 1993 r. do 2008 r. odwołujący mieszkał i pracował w Hiszpanii jako malarz, a od 2008 r. przebywa częściowo w Hiszpanii a częściowo w Polsce.

W celu oceny spornych okoliczności sprawy, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych z zakresu gastrologii, dermatologii, psychiatrii, neurologii i kardiologii.

Biegły sądowy z zakresu gastroenterologii rozpoznał u odwołującego gastroskopię nadżerkową, duodenopatię nadżerkową, bliznę powrzodową żołądka, zapalenie przełyku stopnia A wg. LA., przepuklinę rozworu przełykowego w obserwacji, polipy okrężnicy, stłuszczenie wątroby, torbiel wątroby. Zdaniem tego biegłego rozpoznane schorzenia nie spowodowały u odwołującego inwalidztwa w przyszłości ani aktualnie (k.242-244). W opinii uzupełniającej biegły po ponownej wnikliwej analizie akt sprawy, dostępnych badań przedmiotowych dostarczonych przez wnioskodawcę podtrzymał opinię o braku inwalidztwa w rozumieniu art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnych żołnierzy zawodowych i ich rodzin (k.549-550). Z opinii biegłego z zakresu dermatologii wynikało, że skarżący cierpi na wyprysk przewlekły przedramion w okresie remisji. Zdaniem biegłego A. B. (1) nie jest inwalidą z powodów dermatologicznych w rozumieniu ustawy art. 20 ust.1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnych żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (k. 245-249).

Biegły z zakresu psychiatrii M. S. rozpoznał u odwołującego zaburzenia nerwicowe, nadciśnienie tętnicze, zapalenie zatok, uszkodzenie korzeni nerwów rdzeniowych. Na podstawie przeprowadzonego badania wnioskodawcy, a także wnikliwej analizy załączonej dokumentacji medycznej biegły uznał, że schorzenia występujące u wnioskodawcy w postaci nerwicy, aktualnie nie wykazują objawów klinicznych niestabilnych. W ocenie biegłego A. B. (1) nie jest inwalidą z powodów psychicznych w rozumieniu art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnych żołnierzy zawodowych i ich rodzin (k.250 -257). W opinii uzupełniającej biegły psychiatra po analizie dokumentacji podtrzymał dotychczasową opinię. W ocenie biegłego stwierdzone schorzenie natury psychicznej nie powstało wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w następstwie urazów lub chorób, które poprzednio uzasadniały prawo do renty. Odwołujący na początku lat 90 wyjechał do Hiszpanii i podjął się prowadzenia firmy budowlanej. Jego stan psychiczny był stabilny, a dostępna dokumentacja medyczna wskazuje, że przez dwie dekady nie był hospitalizowany psychiatrycznie z powodu schorzenia nerwicowego (k.482-484). Kolejny biegły z zakresu psychiatrii J. W. rozpoznał u odwołującego nerwicę neurasteniczną, która zgodnie z przepisami nie powoduje inwalidztwa. Biegły nie stwierdził u odwołującego inwalidztwa żadnej grupy (istniało ono zgodnie z orzeczeniem (...) od 6.06.1988 r. do września 1993 r.) na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z 10.12.1993 r. W ocenie biegłego nie należy wiązać nerwicy jedynie ze służbą wojskową, tym bardziej, że od lat roszcący nie miał do czynienia z wojskiem, a zatem czynnik wojskowy przestał mieć znaczenie (532-537).

Z opinii biegłego z zakresu neurologii wynikało, że rozpoznano u odwołującego chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa bez cech uszkodzenia korzeniowego, bez istotnego zaburzenia sprawności narządu ruchu, torbiel pajęczynówki tylnego dołu czaszki i początkowe stadium obustronnego zespołu cieśni nadgarstka. Biegły lekarz stwierdził, że obecny stopień naruszenia sprawności narządu ruchu nie powoduje u odwołującego inwalidztwa z przyczyn neurologicznych (k.360-363). W opinii uzupełniającej biegły neurolog podtrzymał zarówno treść jak i wnioski końcowe sporządzonej uprzednio opinii w sprawie. Biegły wskazał, że stwierdzone zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa są wyrazem naturalnego procesu starzenia się organizmu i nie wynikają z warunków pełnienia przez wnioskodawcę służby wojskowej. Nie są one wynikiem chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby, nie wynikają z wypadku, zranienia lub kontuzji pozostających w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych bądź schorzeń, które uległy pogorszeniu lub ujawniły się w czasie trwania służby wojskowej wskutek szczególnych właściwości lub warunków pełnionej przez odwołującego się służby (k.479).

Biegły kardiolog po rozpoznaniu u odwołującego nadciśnienia tętniczego stwierdził, że nie powoduje ono inwalidztwa i nie powstało w związku ze służbą wojskową (k. 365-366). W opinii uzupełniającej biegły wskazał, że u odwołującego ze schorzeń układu sercowo- naczyniowego stwierdzono jedynie nadciśnienie tętnicze, które jest schorzeniem samoistnym i pojawiło się po zakończeniu służby wojskowej. Nadto biegły podkreślił, że odwołujący jest bez cech niewydolności krążeniowej, nie ma danych na upośledzoną rezerwę wieńcową czy zaburzenia rytmu serca (k.477).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo dał wiarę wnioskowi płynącemu z opinii biegłych lekarzy z zakresu gastrologii, dermatologii, psychiatrii, neurologii i kardiologii, którzy jednoznacznie orzekli, że stwierdzone u A. B. (1) schorzenia nie powodują u niego inwalidztwa w rozumieniu art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji - dzieląc konkluzję opinii tych biegłych - miał na względzie wszystkie wypracowane w orzecznictwie sądowym kryteria oceny tego dowodu, które przemawiają za przyjęciem ich miarodajności. Powołani w sprawie biegli dysponowali bowiem wiadomościami specjalistycznymi, niezbędnymi do stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla sprawy. Wydane opinie zostały poprzedzone analizą dokumentacji medycznej wnioskodawcy oraz przeprowadzonym z nim wywiadem i badaniem przedmiotowym. W treści opinii biegli w sposób wyczerpujący ustosunkowali się do rozpoznanych u wnioskodawcy schorzeń, a w opiniach uzupełniających do zgłaszanych w toku postępowania zastrzeżeń. Dwóch biegłych sądowych z zakresu psychiatrii wyczerpująco uzasadniło swoje stanowisko, że rozpoznane u odwołującego schorzenie natury psychicznej nie powstało wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w następstwie urazów lub chorób, które poprzednio uzasadniały prawo do renty. Wnioski wyprowadzone z tych opinii są jasne, logiczne i należyte umotywowane. Tok rozumowania biegłych został klarownie przedstawiony z powołaniem na konkretne okoliczności sprawy i znajduje potwierdzenie w zgromadzonej dokumentacji medycznej. Wbrew twierdzeniom apelacji, brak jest podstaw do uznania, że powyższe opinie biegłych sporządzone zostały niezgodnie z treścią zarządzenia Sądu i z pominięciem art. 20 i art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz przepisów rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 8 stycznia 2010 r.

Uwzględniając zatem całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, w szczególności konkluzje wynikające z opinii biegłych sądowych z zakresu gastrologii, dermatologii, psychiatrii, neurologii i kardiologii oraz orzeczenie Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej w E. NR (...) z dnia 17.11.2017 r., Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, iż inwalidztwo u A. B. (1) nie istniało po wrześniu 1993 r., a powstało dopiero po dniu 3.11.2016 r. Tym samym nie można zgodzić się z zarzutem naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., poprzez nienależyte rozważenie przez Sąd Okręgowy materiału dowodowego. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji dokonał wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, nie przekraczając przy tym granic zasady swobodnej oceny dowodów określonych w przepisie art. 233 § 1 k.p.c. Nadto dokonana przez Sąd Okręgowy ocena zebranego materiału dowodowego jest zgodna z zasadami doświadczenia i logicznego rozumowania.

Nie zasługuje na uwzględnienie również zarzut naruszenia art. 207 § 6 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Sąd I instancji trafnie oddalił wnioski dowodowe odwołującego o przeprowadzenie badań sądowo-lekarskich przez wskazanych przez odwołującego lekarzy oraz o przesłuchanie lekarzy orzeczników w charakterze świadków. Zgodzić się należy z Sądem I instancji, iż przeprowadzenie tych dowodów prowadziłoby do nieuzasadnionego przedłużania postępowania, zwłaszcza, że na tym etapie postępowania spór sprowadzał się w szczególności do dokonania interpretacji przepisów prawa materialnego, a nie do ustalenia stanu faktycznego.

Niezasadny jest również zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Zarzut naruszenia tego przepisu może odnieść skutek tylko wtedy, gdy z uwagi na wadliwość uzasadnienia, nie poddaje się ono kontroli instancyjnej. Wbrew stanowisku skarżącego, uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji poddaje się kontroli instancyjnej. Można z niego bowiem wywnioskować, jaką Sąd przyjął ten poczynił ustalenia oraz jakimi motywami i na jakiej podstawie prawnej kierował się, ferując treść zaskarżonego rozstrzygnięcia. Brak akceptacji twierdzeń skarżącego, jak też odmienna interpretacja przepisów prawa materialnego nie uzasadnia zasadności sformułowanego zarzutu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego za chybiony należało również uznać zarzut naruszenia art. 244 § 1 k.p.c. w zw. z art. 247 k.p.c. Sąd Okręgowy weryfikując prawidłowość zaskarżonej decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w B., którą odmówiono A. B. (1) prawa do wojskowej renty inwalidzkiej nie pominął orzeczeń Wojskowych Komisji

Lekarskich oraz orzeczenia Wojskowego S. Wojskowego w R. z 7.08.1998 r., którym ustalono odwołującemu wojskową rentę inwalidzką. Jednakże Sąd I instancji uwzględnił fakt, że decyzja z dnia 16.12.1993 r. A. B. (1) utracił uprawnienia do zaopatrzenia z tytułu inwalidztwa.

Nie było też podstaw do uwzględnienia zarzutu apelacji o braku jurysdykcji sądu ubezpieczeń społecznych do rozpoznania przedmiotowej sprawy w sytuacji, gdy odwołanie od decyzji wojskowego organu emerytalnego przysługuje do sądu powszechnego (naruszenie art. 2 § 1 k.p.). Zgodnie bowiem z art. 31 ust. 1 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych prawo do zaopatrzenia emerytalnego i wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ustala w formie decyzji wojskowy organ emerytalny. Od decyzji tej przysługuje zainteresowanemu odwołanie do właściwego sądu według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego (art. 31 ust. 4 ww. ustawy).

Wbrew twierdzeniom apelacji, Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie zastosował przepisy ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. W konsekwencji dokonania ustaleń, iż u A. B. (1) nie istniało inwalidztwo po wrześniu 1993 r., a dopiero od dnia 3 listopada 2016 r., Sąd I instancji interpretując prawidłowo treść art. 19 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych trafnie uznał, że inwalidztwo u odwołującego nie powstało w okresach wskazanych w tym przepisie (w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby, jeżeli inwalidztwo jest następstwem urazów doznanych w czasie pełnienia służby lub chorób powstałych w tym czasie). Zatem odwołujący nie spełnia przesłanek niezbędnych do przyznania mu prawa do wojskowej renty inwalidzkiej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację – pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. Zasada w procesie cywilnym jest, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.). Tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej część kosztów procesu albo nie obciążać jej w ogóle kosztami (art. 102 k.p.c.). Mając na uwadze obecną sytuację materialną A. B. (1), Sąd drugiej instancji uznał, że zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c. i odstąpił od obciążania go kosztami zastępstwa procesowego – pkt II sentencji wyroku.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z treścią przepisu § 15 ust. 2 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1715)– pkt III sentencji wyroku.